

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

 “ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-педагогічної роботи та розвитку
Кваша С.М.
_____ 2022 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри міжнародних
відносин і суспільних наук
протокол № 9 від “3” травня 2022 р.
в.о. завідувача кафедри
_____ Стрілець В.В.

”РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП
“Історія та археологія”
_____ Стрілець В. В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень
гуманітарно-педагогічний факультет	
Розробник: кандидат історичних наук, доцент Лановюк Л.П.	

Київ – 2022 р.

Опис навчальної дисципліни

Історична регіоналістика та європейські студії

Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти (освітній ступінь)		
Рівень вищої освіти (освітній ступінь)	третій (освітньо-науковий) рівень	
Галузь знань	03 Гуманітарні науки	
Спеціальність	032 Історія та археологія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	20 год.	
Практичні, семінарські заняття	20 год	
Самостійна робота	110 год.	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є здобуття аспірантами теоретичних і практичних знань і навичок з проблематики методологічних засад історичної регіоналістики для забезпечення їхньої професійної підготовки у якості науковців.

Основні завдання курсу:

- визначити основні тенденції світового історіографічного процесу в галузі мікроісторії та регіональної історії;
- окреслити головні напрямки впровадження мікроісторичних студій в галузі історії України та Європи;
- визначити теоретико-методичне забезпечення для реалізації мікроісторичних проєктів;
- оволодіння методикою проведення прикладних мікроісторичних досліджень проблемних питань історії України та європейської історії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант має:

знати:

- зміст і завдання курсу, його значення для вивчення історії України;
- основні поняття та категорії мікроісторії та регіональної історії;
- основні тенденції світового історіографічного процесу в галузі мікроісторії та регіональної історії;
- методику проведення мікроісторичних досліджень;

вміти:

- визначити зміст і завдання курсу;
- вільно володіти термінологією курсу;
- орієнтуватись у загальносвітовому історіографічному процесі щодо проблем мікроісторії та локальної історії;
- застосовувати на практиці методи мікроісторичного дослідження.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- аналізувати теорії територіальної організації суспільства і регіонального розвитку про принципи і фактори розміщення продуктивних сил, актуальні проблеми розвитку регіонів, формування і функціонування регіональних суспільно-територіальних систем, зміст і напрями регіональної політики; визначати альтернативні стратегічні напрями розвитку організаційних систем;
- розуміти значення історичної регіоналістики для вирішення практичних проблем українського суспільства, зокрема, оптимізації регіональної політики.
- інтегрувати знання з дисципліни для поглибленого розуміння проблеми сфери діяльності, впровадження інноваційних заходів, раціоналізації практичної діяльності, отже, підвищити рівень особистої кваліфікації.

**Програма та структура навчальної дисципліни
для повного терміну денної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	ін д	с.р.		л	с	лаб	ін д	с.р. .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Формування наукового простору та методологічних засад історичної регіоналістики.												
Тема 1. Теоретичні основи історичної регіоналістики України та Європи		2	2					2				
Тема 2. Становлення інформаційної системи та інфраструктури історичної регіоналістики в Україні		2	2									
Тема 3. Становлення інформаційної системи та інфраструктури історичної регіоналістики в Європі		2	2						2			
Тема 4. Становлення і розвиток знань про регіони кінця XVIII початку XX ст.		2	2									
Тема 5. Становлення регіональної історіографії. Наукові школи		2	2					2				
Змістовий модуль 2. Традиції і новації у відображенні історичного процесу												
Тема 6. Теоретико-пізнавальні та прикладні функції історичної регіоналістики XIX-поч. XX ст.		2	2					2				
Тема 7. Структура і функції історичної регіоналістики 20-90-х років XX-поч. XXI ст.		2	2									
Тема 8 Краще знання і регіоналістика		2	2					2				

Тема 9. Методологічні проблеми регіональної історіографії		2	2									
Тема 10. Адміністративно- територіальний устрій України та Європи в історичному вимірі.		2	2						2			
Усього годин	40	20	20				12	8	4			

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Термінологічний інструментарій історичної регіоналістики України та Європи.	2
2	Найважливіші дослідницькі напрями регіоналістики	2
3	Регіоналістика в світовому та українському контексті.	2
4	Історична регіоналістика в системі наук про людину й довкілля	2
5	Регіональна історія	2
6	Історична урбаністика	2
7	Традиції «землеописань». Пошук критеріїв районування.	2
8	Історична регіоналістика у контексті процесів диференціації та інтеграції у природничих та соціогуманітарних науках.	2
9	Проблематика селянської історії та історії родини в контексті локальної історії	2
10	Регіональна мемуаристика у проблемному полі локальної історії	2
	Разом	20

Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань

Розгорнуті контрольні запитання

1. Глобалізація і регіоналізація як взаємопов'язані і взаємообумовлені проблеми. Формування нетрадиційних методологічних підходів
2. Хорологічна концепція, її витоки, суть відродження на сучасному етапі
3. Поняття «регіональна наука», її розвиток у другій пол. XX – на поч. XXI ст. в зарубіжних країнах
4. Витоки і становлення історичної регіоналістики в Україні як специфічного напрямку наукових досліджень

5. Значення регіоналістики для вирішення практичних проблем українського суспільства
6. Ієрархія складових (структура) регіоналістики
7. Поняття «регіоналізм», «регіоналізація»
8. Внесок істориків-регіоналістів 20-х років ХХ ст. у розробку предметної сфери історичної регіоналістики
9. Сучасне бачення об'єктно-предметної сфери історичної регіоналістики
10. Зв'язок історичної регіоналістики з іншими науковими дисциплінами та розмежування їх предметних полів
11. Методологічні основи історичної регіоналістики
12. Поняття «простору», «території», «місця» в історичній регіоналістиці
13. Поняття «середовище», «комунікація», «ландафт» в історичній регіоналістиці
14. Поняття «регіон»(район), полісемантичність терміну. Регіон у понятійно-термінологічній системі історичної регіоналістики
15. Поняття «Історико-географічний регіон» (ІГР) у понятійно-термінологічній системі історичної регіоналістики. ІГР-ни України
16. Поняття «місто» у понятійно-термінологічній системі історичної регіоналістики. Класифікація міст
17. Поняття «історичне місто», «історичне село». Історичні міста і села України
18. Сучасний стан розвитку вітчизняного містознавства та історичної урбаністики
19. Стихійно-описовий етап створення інформаційної бази регіонознавства
20. Цілеспрямовано-описовий етап формування знань про регіони України
21. Економіко-географічний етап у створенні емпіричної бази регіонознавства (ХІХст.).
22. Земська статистика та створення нового жанру регіональних досліджень.
23. Розробка критеріїв районування України О.Шафонським, Я.Маркевичем. П.Чубинським, І.Житецьким
24. Схеми районізації України у працях українських істориків і географів: М.Аркаса, С.Рудницького, В.Кубійовича.
25. Наукові товариства як центри регіональних досліджень (І пол. ХІХ ст.)
26. Київські центри регіональних досліджень (ІІ пол. ХІХ ст.)
27. Церковно-історичний напрям регіональних досліджень
28. Внесок у регіоналістику журналу «Киевская старина»
29. Українське наукове товариство у Києві та його діяльність
30. Воєнно-історичний напрям досліджень в Україні (поч. ХХ ст.)
31. Одеське товариство історії та старожитностей як науковий центр дослідження політичної і етнічної історії Південної України
32. Роль у становленні української історичної регіоналістики Наукового товариства імені Тараса Шевченка у Львові.
33. Наукові товариства Правобережної України (ІІ пол. ХІХ – поч. ХХ ст.)
34. Історико-філологічне товариство при Харківському університеті та його роль у дослідженні Лівобережжя і Слобожанщини

35. Краєзнавчі центри Чернігівщини (60-ті рр. XIX – поч. XX ст.).
36. Внесок у вивчення регіонів України губернських вчених архівних комісій
37. Адміністративно-територіальний поділ України в XIX ст.
38. Внесок у справу регіонального дослідження історії України комісій ВУАН.
39. Внесок у справу дослідження регіонів України представників російської та папської наукових шкіл.
40. Внесок М.Максимовича у розвиток української історичної регіоналістики
41. Роль М.Костомарова у започаткуванні і «земельного» напрямку в історіографії України
42. «Земельний» напрям в історичній школі В.Антоновича
43. «Обласництво» Д.Багалія та його школи. Дослідження історії Слобідської, Лівобережної та Південної України.
44. Д.Яворницький та його внесок у розвиток регіоналістики
45. Регіоналістика у львівській історичній школі М.Грушевського
46. Оформлення київської школи М.Грушевського. Створення та діяльність комісій порайонного дослідження історії України.
47. Схема районізації України М.Грушевського. «Закон про поділ України на землі».
48. Наукова діяльність М.Слабченка. Формування одеської школи М.Слабченка та її діяльність
49. Розробка принципів районізації в СРСР у 20 – 30-ті роки XX ст. Критика радянської схеми економічного районування представниками української політичної думки
50. Адміністративно-територіальні реформи 20 – 30-х рр. XX ст. та причини їх невдач
51. Концепції районування впроваджені у практику в Україні в післявоєнний період
52. Вироблення нових схем суспільно-географічного та економічного районування в незалежній Україні
53. Основні одиниці адміністративно-територіального поділу українських земель в різні часи
54. Формування сучасного адміністративно-територіального поділу України
55. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети

Методи навчання

Для викладення теоретичного матеріалу застосовуються лекційні заняття. Кожна лекція охоплює матеріал певної теми курсу з тим, щоб одержані теоретичні знання аспіранти могли закріпити шляхом обговорення конкретних питань під час семінарських занять, самостійної підготовки доповідей, повідомлень за заданою тематикою.

Передусім застосовується дослідницький метод навчання: викладач ставить

перед аспірантами проблему, і ті вирішують її під час самостійної підготовки до семінарського заняття чи підготовки публікації, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, приклади, матеріали тощо.

Застосовуються також і методи взаємодії викладача та аспірантів (дискусія, круглий стіл тощо), методи самостійної роботи аспірантів.

Форми контролю

Застосовується вхідний контроль з метою з'ясування рівня знань аспірантів із дисципліни, яка є базовою для вивчення цієї дисципліни. Проводиться на початку вивчення дисципліни шляхом усного опитування або експрес-контролю (тестування). Поточний контроль проводиться на кожному семінарському аудиторному занятті. Проводиться у формі усного опитування, виступів аспірантів, тестування, контрольних робіт. Модульний контроль проводиться у вигляді письмової контрольної роботи з метою оцінювання знань і умінь, набутих під час вивчення тем відповідного модулю.

По закінченню вивчення курсу проводиться залік, що полягає в оцінці засвоєння аспірантами знань на підставі виконання ними певних видів робіт на семінарських заняттях і виконання індивідуальних завдань.

Розподіл балів, що присвоюється аспірантам

Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань з дисципліни, яка завершується заліком, становить за поточну успішність 50 балів, на екзамені – 50 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань за різними системами.

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол № 7 з табл. 1.

Таблиця 1. Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
відмінно	90-100
добре	74-89
задовільно	60-73
незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **Рдис** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **Рнр** (до 70 балів): **Рдис= Рнр+Рат**

Рекомендована література

Основна

1. Адміністративна реформа в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи: [кол. моногр.] / Алексєєв В. М., Андрійко О. Ф., Бабич О. М., Гончарук Н. Т., Гудима Н. В., Дніпренко Н. К.. / Секретаріат Кабінету Міністрів України / Ніна Романівна Нижник (заг.ред.), Наталія Трохимівна Гончарук (заг.ред.). — [Д.] : [Монолит], 2009. — 383с.
2. Верменич Я. В. Адміністративно-територіальний устрій України: еволюція, сучасний стан, проблеми реформування. У 2-х ч. / Верменич Я. В.—К. : Інститут історії України НАН України, 2009. — Ч. 1. — 364 с. ; Ч. 2.—369 с.
3. Верменич Я. Геокультурний підхід в історичній регіоналістиці та суспільній географії // Історико-географічні дослідження в Україні. — К.: Ін-т історії України НАН України, 2012. — №12. — с.41
4. Верменич Я.В. Еволюція адміністративно- територіального устрою в Україні: проблеми концептуалізації // Український історичний журнал. — Київ, «Дієз-продукт», 2005. — №4. — с.145
5. Верменич Я., Історичний вимір регіональної науки: світовий і вітчизняний досвід // Історичний журнал. — 2003. — № 4-5. — С. 24-31
6. Верменич Я. Історична лімологія: проблеми концептуалізації // Регіональна історія України. Збірник наукових статей. — К.: Ін-т історії України НАН України, 2011. — №5. — с.48
7. Верменич Я.В. Історична регіоналістика в Україні // Український історичний журнал. — Київ, «Наукова думка», 2002. — №6. — с. 3-21
8. Верменич Я.В. Історична регіоналістика в Україні (Закінчення) // Український історичний журнал. — Київ, «Наукова думка», 2002. — №2. — с. 3-26
9. Верменич Я. Історична регіоналістика і краєзнавство: діалектика співвідношення // Історико-географічні дослідження в Україні. — Київ: Інститут історії України НАН України, 2004. — №7. — К., 2004. — С. 29-47.
10. Верменич Я. В. Історична регіоналістика: навчальний посібник / Відп. ред. В. А. Смолій. Міністерство освіти і науки України; НАН України. Інститут історії України. — К.: Інститут історії України, 2014. — 412 с
11. Верменич Я. В. Мікроісторія як проблемне поле соціогуманітарних досліджень // Український історичний журнал. — К: «Дієз-продукт», 2010. — №4. — с.169 —
12. Верменич Я.В. та ін. Міська історія України — проблеми початкового датування. Науково-довідкове видання / Я.В. Верменич, В.І. Дмитрук, С.І. Архипова. — К.: Інститут історії України НАН України, 2010. — 140 с.

- 13.Верменич Я. Регіональний напрям історичних досліджень Д.Багалія та його школи // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей. – Вип. 14. – К.,2001. – С. 102-114
14. Верменич Я.В. Роль М.С.Грушевського у становленні системи регіонально-історичних досліджень в Україні // Український історичний журнал. – Київ, «Наукова думка», 1998. – №2. – с.92-10
- 15.Верменич Я.В. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні. – К.:Інститут історії України НАН України, 2003. – 516 с.
- 16.Верменич Я.В. Теоретико-методологічні проблеми історичної урбаністики // Український історичний журнал. – Київ, «Варта», 2004. – №3. – с 21-38.
17. Верменич Я. В. Територіальна управлінська система в Україні: теоретико-методологічні проблеми оптимізації // Український історичний журнал. – Київ, «Дієз-продукт», 2006. – №6. – с.189
- 18.Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети / М. І. Долішній. – К. : Наук. думка, 2006. – 510 с
- 19.Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Із змінами, внесеними згідно із Законами// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>
- 20.Регіональна історія України. Збірник наукових статей/ Головний редактор В. Смолій; відповідальний редактор Я. Верменич. — Вип. 4. — К.: Інститут історії України НАН України,2010. — 272 с.
- 21.Реформування територіального устрою та місцевого самоврядування в Україні: проекти нормативно-правових актів / Валентина Володимирівна Пакулько (ред.), Олександр Станіславович Врублевський (упоряд.). — К. : Інститут громадянського суспільства, 2009. — 80с

Допоміжна

1. Верменич Я. Історична локалістика у пошуках дослідницького об'єкта: міська і сільська історії // Регіональна історія. Збірник наукових статей. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2010. – №4. – с.26
2. Верменич Я. Історична регіоналістика в системі «просторової історії»: диференціації предметних полів // Регіональна історія України. Збірник наукових статей. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2013. – №7. – с.38 –
3. Верменич Я. Історична складова регіональної науки: методологічний аспект // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2003. – №8. – с. 100-109.
4. Верменич Я. Локальні рівні сучасного історичного пізнання: спроба типологізації // Регіональна історія України. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2009. – №3. – с.40.

5. Верменич Я. Моделі економічного районування в Україні: уроки радянського досвіду // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2007. – №12. – с.118
6. Верменич Я. Нова локальна історія та історична регіоналістика: експлікація термінів // Регіональна історія України. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2007. – №1. – с.28 —
7. Верменич Я. Пограниччя як соціокультурний феномен: просторовий вимір // Регіональна історія України. Збірник наукових статей. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2012. – №6. – с.90
8. Верменич Я. Поняття «регіональна історіографія» в сучасному українознавстві: зміст, структура, дослідницькі методи // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2002. – №6. – с. 112-120
9. Верменич Я. Поняття «регіональна історія» як структурна модель територіальних досліджень // Регіональна історія України. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2008. – №2. – с.9 –
10. Верменич Я. Регіон у понятійно-термінологічній системі історичної регіоналістики // Історико-географічні дослідження в Україні. Зб. наук. праць. – Ч.6. – К., 2003. – С. 319-329
11. Верменич Я. Поняття «регіональна історія» як структурна модель територіальних досліджень // Регіональна історія України. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2008. – №2. – с.9 –
12. Верменич Я. Регіональна історіографія: зміст і структура поняття. // Історіографічні дослідження в Україні. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2002. – №11. – с. 250-258.
13. Верменич Я. Реформування адміністративно-територіального устрою УРСР у 20-30-х рр.: Прорахунки і уроки // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2003. – №10. – с.92
14. Верменич Я. Розвиток регіонально-історичних досліджень у львівській та київській школах М.Грушевського // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей. – Вип. 13. – К., 2001. – С.5-23
15. Верменич Я. Роль і місце історичної регіоналістики в системі соціогуманітарних наук // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: Зб. статей. – Вип. 20-21. – К., 2002. – С. 79-94.
16. Верменич Я. Системологія історичної локалістики: пошук парадигмальних орієнтирів // Український історичний журнал. – К: «Дієз-продукт», 2011. – №5. – с.130 –
17. Верменич Я. Становлення інформаційної системи та інфраструктури регіоналістики в Україні кінця XVIII–XIX ст. // Історіографічні дослідження в Україні. – Вип. 14. – К., 2004. – С. 227-249.
18. Верменич Я. Становлення регіонального напрямку в українській історіографії: від М.Костомарова до М.Грушевського // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2001. – №7. – с.344

- 19.Верменич Я. Урбанізаційні процеси в УРСР як об'єкт дослідження у системі локальної історії // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2007. – №16. – с.268
- 20.Верменич Я., Тронько П.Т Дослідження історії міст і сіл в історичному краєзнавстві України: здобутки і проблеми // Історико-географічні дослідження в Україні. Збірка наукових праць. – Ч.5. – К.,2001. – С. 14
- 21.Верменич Я., Тронько П.Т. Історичні міста в системі пам'яткоохоронної діяльності та регіонально-історичних досліджень // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: Зб. наукових праць та спогадів. – Ч.4. – Ч.2. – К.,2000. – С. 355-369.
- 22.Історія міст і сіл Української РСР: В 26 т. / Гол. ред. кол.: Тронько П. Т. (гол. Гол. редкол.), Бажан М. П., Білогуров М. К., Білодід І. К., Гудзенко П. П., Дерев'янкін Т. І., Касименко О. К. (заст. гол. Гол. редкол.), Кондуфор Ю. Ю., Королівський С. М., Кошик О. К., Мітюков О. Г., Назаренко І. Д., Овчаренко П. М., Пилькевич С. Д., Ремезовський Й. Д. (заст. гол. Гол. редкол.), Слабеев І. С. (відп. секр. Гол. редкол.), Цілуйко К. К.; Ред. кол. тома: Бойченко В. О. (гол. редкол.), Касименко О. К., Котов В. Н., Кошик О. К. (заст. гол. редкол.), Марченко М. І., Мельник Л. Г., Овчаренко П. М., Прощарук Г. П., Рудько М. П. (відп. секр. редкол.). АН УРСР. Інститут історії. – К.: Голов. ред. УРЕ АН УРСР, 1968. –1972.
- 23.Закон України «Про столицю України – місто-герой Київ»// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 11, ст. 79)
- 24.Киреев А. А. Понятие «регион» и предметно-методологические проблемы регионоведения / А. А. Киреев // Регионалистика. – 2014. – Т. 1. – № 1. – С. 18–32
- 25.Кіш Є. Регіональна політика Європейського Союзу: стратегічні імперативи для України / Є. Кіш // Громадсько-політичний часопис «І». – 2001. – № 23
- 26.Пістун М. Д. Регіональна політика в Україні: суспільно-географічний аспект : монографія / М. Д. Пістун, К. В. Мезенцев, В. О. Тьорло. – К. : Вид.-поліграф. центр „Київ. ун-т», 2004. – 130 с.
- 27.Закон України «Про столицю України – місто-герой Київ»// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 11, ст. 79)
- 28.Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України / за ред. С. Максименка. – К. : Логос, 2000. – 170 с.
- 29.Регіональна політика: методологія, методи, практика / М. І. Долішній, П. Ю. Беленький, В. Я. Бідак та ін. – Львів: ІРД НАНУ, 2000. – 719 с.
- 30.Студенніков І. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату / Ігор Студенніков // Регіональна історія України : зб. наук. статей. – К. : Ін-т історії України НАНУ, 2007. – Вип. 1. – С. 67–78.
- 31.Тронько П.Т. Історія міст і сіл України в контексті регіональних досліджень. Досвід, проблеми, перспективи. К., 2001.- 49 с.

32. Якубова. Л.Д. Національне адміністративно-територіальне будівництво в УСРР/УРСР 1924–1940 [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка», 2010. – 728 с.: іл. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Natsionalni_rajony

Інформаційні ресурси

Галуцько В.В. Напрями адміністративної реформи в Україні // Форум права. – 2011. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11gvrvu.pdf>.

Офіційний веб-сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua>.

Регіони України : статистичний щорічник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Региональная политика (сайт Європейської комісії). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://europa.eu/pol/reg/index_en.htm.

Регіональна історія України (Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/51917>